

1890-45

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitlér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.

A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Közgyűlés előtt.

I.

zinte föl sem tehető, hogy az őszi közgyűlésre összegyűlendő vármegyei bizottsági tagok másról beszélgetnek majd, mint a közlelő „utolsó restaurációról”. — Ugyan az előbbi, a hat év előtti vármegyei tisztújítást is utolsónak hirdették már akkorában; de akkor csak az apró jóskok nyilatkoztak, most pedig már mértékadó helyről hirdetik a közigazgatás közeli reformját. És ezen reformnak, dacára, hogy részletit nem ismeri, mégis ropantul örül az egész magyar sajtó. Ha ez az öröm abból a biztos tudatból folya, hogy az a reformált közigazgatás csakugyan jobb is lesz, akkor bizonyára minden állampolgár osztozna benne. Így azonban ez az általános öröme az alig vehető komolyabban annál az örömmel, melyet a gyengébb nemnek a divat hirtelen változásai okoznak.

E helyen többször volt már szó erről a tervbe vett reformról; legyen szabad a közgyűlés alkalmából e lap részéről is nézetet nyilvánítani.

Részünkről a közigazgatásnak mindenfelől sürgött és üdvözölt reformjában azt a kritikai alap gondolatot látjuk kifejezve, hogy a magyar közigazgatás lényeges javításokra szorul. E részben különben alig van az emberek közt nézeteltérés. A vita csak ott kezdődik, hogy vajjon azok a szakszerű javítások kivihetők-e a mostani keretben, vagy pedig csak gyökeres rendszer-változás árán fogatosíthatók?

Nézetünk szerint maga a mai rendszer a legkevésbé bajnak kútforrása; ami visszasságai vannak, azokat egy nap alatt papiroson, rendeleti uton is ki lehetne küszöbölni. Hiszen senki sem mondta még, hogy: ha a mostani rendszer az ő ideális tisztaságában megvalósíthatnák, még akkor is „ázsiai” maradna a magyar közigazgatás. Tehát arról beszélni sem lehet, mintha a mostani rendszer meghaladott álláspont vagy hivatására képtelen tévna lenne. Ellenkezőleg elismeri mindenki, hogy minden rendszerben lehet jól közigazgatni, vagyis, hogy a hiba nem a rendszerben, hanem annak kivételében keresendő. Hiszen ha meggondoljuk, hogy akármilyen lesz is az a tervezett új reform, be kell látnunk, hogy életbeléptetésére nem lehet a holdvilágból hozni ideális embereket, hanem kivételét megint csak a létező közigazgatási erőkre, vagyis körülbelül ugyanazokra kell bízunk, akik most — és állítólag rosszul — közigazgatnak. Ha tehát az emberekben van a hiba, akkor azok hibáikat átvisszik az új közigazgatásba is és így akármiféle elveken fog alapulni, lényegében az sem lesz jobb a mostaninál, vagy ha jobb lesz is, nem elveinél, hanem azoknak mikénti kivételénél fogva fog csak javulást mutatni a mostanihoz képest. Mindezeket tekintetbe véve, ki lehet mondani, hogy a tervbe vett új rendszer újságával nem garantíroz semmit, viszont a sokat ócsárolt régi rendszerben, ha a tapasztalat által igazolt fogvatkozásuktól megtisztítatik, kitűnően lehet kormányozni.

Mindenesetre az első és okvetlenül kívánatos reform az, hogy a tisztviselők kineveztesenek. Mert az már csakugyan korahagyott álláspont, hogy ugyanazoktól függjön a közigazgatási tisztviselő létele, akiket ellenőrizni van hivatva. Hiszen emberileg föl sem tehető, hogy pl. az a főszolgabíró elfogulatlan és melléktekintetek nélkül érélyes főnöke lehessen annak a jegyzőnek, akit ő ma élethossziglanra megteremtett és aki viszont öt hatvétkint újratemeti. Végre is másképpen szolgál, aki magát a helyén örökösnek tekinti, mint az, aki székén csak ideiglenesnek érzi magát. A kettőnek munkája és önérzete között van legalább annyi különbség, mint a föld tulajdonosának és bérlőjének munkája között. Kétszeresen kívánatos ez a kinevezés a mostani választási rendszer mellett, amely ugyanis, mint Ezópüs meseirő mondaná: mutató nomine eadem fabula.

Egyébiránt ez csak elvileg van mondva, mert mi bácskaiak bizvást nyugton lehetünk a választási rendszer esélyei ellen; minthogy itt a főnökök úgy ismerik az egyes tisztviselők jellemét s tehetségét, hogy bizonyosan a reform során is ugyanazok fognak kinevezettni, akik eddig megválasztottak, valamint hogy azok voltak eddig is a választottak, akik a kinevezésre ezután bizony számíthatnának. Tehát nálunk e részben a reform ugyanis csak *formai* lehet.

A másik javítani való lenne a tisztviselők javadalmazásának a munkakörrel és társadalmi állással való arányosítása. Hiszen mindenki tudja, hogy mindenféle kormányzati ágban rohamosan megszorodtak a kiadások, éppen úgy, mint ahogy maga a munka tömege is két évtized alatt megtízszereződött. A közigazgatásnál azonban csak a munka szaporodott, a munkacsoport, a javadalmazás semmit. Minden hivatalnok panaszkodik fizetésének csekélységéről, de annyi joggal senki, mint némely közigazgatási tisztviselő. Mert az ő állásával vele jár a reprezentáció, a vendégfogadás; kénytelen-kelletlen részese, sőt főszemélye a községek minden jelentősebb eseményének és ha sikerrel akar kormányozni, éppen úgy helyt kell állania a fehér asztalnál, mint a zöld asztalnál. Ha áll az, hogy örökös mozgó ellenőr nélkül nincs jó közigazgatás, akkor ne adjunk a kontrolleroknak olyan csekély uti általányt, a melyen a kocsi sem lehet eltartani, nem hogy a lovakat.

Visszont szigorítsuk meg a tisztviselőkkel szemben a fegyelmi eljárást. Mert hiszen tekintély nélkül nincs kormányzat és becsület nélkül nincs tekintély. Legyen az a tisztviselő becsületére féltékeny, óvja meg azt a szenny látszatától is és legyen arról meggyőződve, hogy mulasztás vagy bűn esetén irgalmatlanul meglakol. Első és egyedüli alapföltétele a tisztviselői tekintélynek a hozzáférhetlenség. Ahol a pénz vagy ajándék az ügyek eldöntésénél szerepet játszik; ahol a politikai pártállás az ítéletkénél számba jön: ott a nagyközönség körében a tisztviselői állás iránt megcsökentett tiszteletet visszatereíteni nem lehet. Nem szabad egy fegyelmi vizsgálatnak vagy felülvizsgálásnak évekig eltartani, mert ez nem más, mint a botrány állandósítása. Aki hibás, bűnhődjék rögtön és adjon helyt másnak, aki majd okul az ő esetén. A családtagok száma csak súlyosító körülménynek veendő; nem kívánhat családja iránti kíméletet az az apa, aki a legkíméletlenebb irányukban, midőn az ő képviselőiükben önkéntes gonoszsággal érdemtelenné teszi magát kenyerére.

Hála Istennek, nálunk ezek csak általánosságban vannak mondva, konkrét esetek ritkák, bár előfordulnak, mint mindenütt, a hol emberek működnek. Mert habár nem fut is hire rögtön a magáról megfelelő tisztviselővel való komoly elbánásnak, azért igen sok elveszi csendben az ő méltó büntetését, s „beadja lemondását” anélkül, hogy annak okai a köztisztesség rovására hivatalos nyilvánossággal szellőztetnének. Ne higgye tehát senki, hogy habár zajtalanul is, de fegyelmiileg a leg súlyosabban is nem fenytettek azok, akik addig járnak a kútra, míg a korsójuk el nem törik. És ha ez néha lassabban történik, mint kívánatos lenne, annak egyszerűen abban van az oka, hogy törvényeink a személyes szabadságot igen erősen körülbástyázták s így a furfangos, rendesen találcsony értelmi rangú bűnös ma nehéz megfogni; és mert nehéz, a fölületes szemlélő, aki e nehézséget nem ismeri, ráfogja, hogy legyezgetik a bűnös. Pedig csak sorát várják.

Gazdasági levél a Tiszpartjáról.

Az ország legnagyobb részében immár tisztában vagyunk a felől, hogy az aratás mily meghatározott mennyiségű terménnyel jutalmazta a gazda fáradozását; tisztában vagyunk azzal is, hogy ez év termési eredménye nagyban hátra maradt az előző években már megszokott termések mögött, miért is általános a panasz és általános az elégedetlenség, amin csudálkozni nem fogunk akkor, a midőn tudjuk azt, hogy a kisközönség csak úgy szőlő, egy terményre, a búzára fekteti összes kombinációját, a mely ha bevalik, jó — ha nem — akkor rohamosan közeledik a szegényedés, a nyomor felé.

Ez az általános háttere az idei rossz termésű évnek, mely azonban néhány gazda előtt még sem olyan rossz,

mint a legtöbb előtt; mert vannak gazdák a kik hálával emlékeznek a gondviselőre, a ki fáradozásukat jó eredménnyel koszoruzta, a mennyiben a lánconkénti a termés nálunk, (bácskai mérték 2200 □ öl) a 10 mmásztát is elérte, míg szomszédjuknál a 4—4½ körül mozog ugyanakkora terület termése buzában. Hát ennek kétség kívül a gazdai intelligenciában, a föld okserűbb és értelmesebb megmunkálásában rejlik a magyarázata, mintán a parasztagdák között is vannak olyanok, a kik belátják azt, hogy a helyes és értelmes munka, az idejében alkalmazott szántás, a trágyázás, a jó vetőmag stb. — még a kedvezőtlen időjárás mellett is jobban megfizeti a fáradságot, mint esetleg a slendrián munka mellett a kedvező időjárás.

Hiszen a Bácskában vannak a legnagyobb termés ingadozások talán az egész országban, mert a még pl. az adai m. kir. földműves iskola legnagyobb termése holdankint kitett 18-60 q-t, addig volt olyat szomszédunk a kinek közvetlen mellettünk, 2200. □ öles láncon 6—7 q termése volt. Viszont az ideai sanyarú esztendőben mi nálunk az átlagos buza termés 12 q holdanként, a szomszédaink egy némelyikénél pedig lánconként a 4—6 mm. közt variál az. Miben rejlik ennek oka? Bizonyára az értelmes munkában, mely oly ismeretlen és oly idegenszerű a parasztagda előtt, hogy az ember lelke szintén sirni kénytelen, mikor látja, hogy az a parasztagda — ki minden üdvösségét a buza és kukorica terméstől várja — mily óriási mértékben tudatlan és mennyire értelmetlen; a jó példa és jó tanácsokkal szemben mennyire közönyös.

Azt hiszem e népre van hivatva hatni első sorban a gazdasági tanügy, és a gazdasági szakirodalom, azért elbeszélésem folyamán első sorban is a kisközönséghez intézem szavaimat s az ő helytelen eljárásukra rámutatva, leírom a mezőgazdaságilag termelt egyik legfontosabb növénynek a buzának általuk szokott elvetését.

A bácskai déli éghajlat megengedi, hogy a tengeri után az őszi buza még elvethető. Ha sáraz a nyár és a tengeri törés korán megkezdhető, akkor a buzát még október közepén, esetleg végén is elvetethet s ha kedvező az őszi időjárás, a kikelt növény többé-kevésbé meg is bokrosodik. Ez a rendszer van legjobban elterjedve, bár az sem ritkaság, hogy buza után buzát, utána zabot, ezután ismét kétszer buzát termelnek, minek aztán eredménye az, hogy 2200 □ terület 4—4½ mm. szemetet terem.

Láthatjuk a fennebbiekből, hogy a tengeri után vetett buza sikerülése csupa „ha” kifejezésekkel irható körül. Miután a korai vetés tengeri után akkor állhat elő, ha a tengeri idejében beír, ha a tengeri szárat hamarjában betakarítják és ha a talajt jól-rosszul lebuktatják. A bokrosodás pedig megint akkor ha hosszú és kedvező az őszi időjárás.

Nem bizonyos tehát a buza termelés egyik alapfeltétele már az ősz folyamán, miután ha nem alakulnak ily módon a viszonyok, akkor a buza ősszel nem bokrosodik meg.

Ha a talajt őszimélyítésben nem részeltetjük; ha elegendő és jó trágyával a talaj termő képességét nem fokozzuk, akkor meg szintén azt érjük el, hogy a buza nem bokrosodván, nem erősödve meg, a téli hideg sok kárt tesz benne s a tavaszi és nyári szárazságot nem bírva ki, elsatnyul, apró, hitvány kalászatokat és rosta-aljszerű buzát kapunk.

Ajánljuk mindenk előtt kisközönségnek azt, hogy termeljenek sok és jó takarmányt, hogy sok marhát tarthassanak és ezen sok marhát jól tarthassák, miután a sok és jó takarmány után származik sok és jó trágya, a trágya pedig javítja a föld termőerejét, s így közvetve a gazda bugyellárisát is dnzasztja.

Fel kellene már hagyni gazdáinknak azon ferde és rövidhatásra következtető nézettel, hogy ha takarmányt termelnek, hát akkor kevesebb buzából lehet pénzelní, mert hiszen nem oda kell ma már törekedni, hogy minél nagyobb területen termeljünk buzát, hanem oda, hogy az a kisközönség, kinek 50 hold földjéből 25 holdon termelt eddig 150 mázsa buza — ma már fél akkora területen teremjen ezen mennyiség.

Es ez nem kivihetetlen, mert hiszen csak azt kell elérni, hogy egy hold adjon 15 mázsát, ez pedig igen könnyen megy ha úgy gazdálkodunk, mint a hogy azt elmondandó lesznek.

Az ötven holdas kisbirtok nagyon sok gazdánál előfordulván, maradjunk hát a mellett s hogy a gazda ne csak a buzából, hanem a takarmány után a jószágból s a kapás és kereskedelmi növényekből is pénzelhessen, lássunk egy oly gazdasági rendszert, a melylyel ezt elérhetjük. Ilyen rendszer a bácskai viszonyok között legjobbnak bizonyult négyes forgó, egy forgón kivül lucerna nyomással, mely eképen alakul:

- Felosztja a gazda birtokát öt részre és pedig:
1. Ugar trágyázva takarmánynak 10 hold.
 2. Őszi (buza vagy részben reepe) 10 "
 3. Kapás (tengeri, takarmányrépa, kender, dohány esetleg cikorrépa) 10 "
 4. Tavaszi (árpa és zab) 10 "
 5. Lucerna forgón kivül 10 "
- Összen 50 hold.

Ezen rendszernek előnye az, hogy sok takarmányt termelhet a gazda, mert a 10 hold jól megrágyázott zabos búkkönyből holdanként betakaríthat 5—6 jó koci takarmányt. Ha e takarmányt levette június hó végén a talajról, akkor július, augusztus, szeptember hónapok

alatt vagy termelhet benne még csalamádét, melyet bevermelhet télire, vagy ha nem szükséges ez neki, módjában áll az őszi alá kitűnően előkészíteni a talajt.

Nem alkalmazhat tarló növényt a gazda akkor, ha repcét vet a zabos búkkönytarlóba őszi, de igen is ha búzát alkalmaz bele, mert 3-4 hónapig csak őrösen nem állhat a talaja akkor, amikor csalamádét egész biztosan és kényelmesen lehet termeszteni.

Az ugar mely e szerint trágyázott zöld ugar, a következő művelésben részesítendő. Trágyázás előtt őszi mélyítésben részesült, télen megtrágyáztatván, tavaszkor a trágya leszántatott, ezuttal a zabos búkköny is elvetetvén. A takarmány lekertülése után a tarlót le kell buktatni, hogy a csalamádét elvethessük, ezzel tehát már ezen évben kétszer megszántottuk a talajt, harmadszor akkor fogjuk, ha a csalamádétarlot kell buktatni mely szeptember elejére szokott esni rendszerint. Ezután még egy szántásban részeltethetjük a talajt, mely azonban így előművelést mellet el is maradhat.

Most már szeptember végén vagy október első napjain elvethetjük a búzát ezzel elértünk a forgó második osztályához, az őszi vetéshez; melyről, tekintetbe véve az eddigi eljárást, már elve elmondhatjuk, hogy biztosan fog sikerülni a termés, mint ha a tengeri tarlót leszántva, abba beleszórjuk a magot.

A vetés történhet kézzel és géppel, sorba vagy szórva. Ha már gépet veszünk, akkor már csak sorbavetést vegyünk, mely egyenletesen és felváltva a földbe s nem kell azt külön leszántani vagy külön lefogasolni, hanem egy tövis borona után készen van a vetés, mely csakhamar egyenletesen kikél, egyenletesen fejlődik, érik és egyenletesen termésével, tekintélyes magmegtakarításával 2-3 év múlva biztosan kifizeti magát. Ma már jóra való gazdának 40-50 hold föld mellett oda kell iparkodni, hogy vetőgépe legyen, mert ez a vagyonosodásra lényegesen befoly.

Ami a vetőmagot illeti, itt sokat hibáznak a mi gazdáink. Azt hiszik, hogy a mag nem is határoz a termés felett; pedig csalódnak. Csak jó, egészséges, érett és pedig nem piros, hanem a túleréstől megfakult nagy szemű buzávetőmag után várhatunk jó termést. Ezt tehát el ne mulasszuk úgy megselekedni, hogy önmagunknak szemrehányást ne tegyünk. Azután pácoljuk be a búzát szesz ellen, kékkő oldatával, mielőtt elvetnénk, mert ha 2-3 zsák tisztított kiviszünk a szemétdombra, ugyanannyi zsák búzát termelhetünk volna ám ott ennek a helyében, ha nem lettünk volna olyan tudatlanok.

Az elvetett búzával azután tavaszig nem igen van dolgunk, legfeljebb arra ügyelünk, hogy ha a hórétég fölött egy jégkéreg képződik, hajtsuk végig rajta a marhát, hogy összetörje, nehogy a buza megfuladjon alatta; azután ha a földet felemelte a fagy s a buza gyökere csapuzson áll, ezt okvetlenül meg kell hengerezni, mert a kifagyás ilyenkor történik. Henger után okvetlenül meg kell fogasolni a búzát, akkor t. i. amikor az már szépen megindult és ha sorba van vetve. Szórván vetés csak nagyon vigyázva és egészen könnyű fogással kell megtépnit. Nem fog ott kárt szenvedni a gazda, mert ahol egy sarjat lép a fogas, ott az alsó rügyekből kettő fejlődik egy helyett.

Most már ha még meg is gyomlálunk a búzát, akkor nincs vele tovább dolgunk egész aratásig; ekkor is csak arra ügyeljünk, hogy a piros búzát csináljunk, vagyis a búzát sarga érésben vágjuk, s vetőmagnak a legtrikább, legfeljettebb kalászu búzát, túlerett állapotban vágjuk le.

Hogy a cséplésnél a jó és rosszabb minőségű gabonát külön külön csépléttel, az már magától értetődik, mert a jót külön jobban megfizeti a kereskedő, mintha a hitványabbal keverve viszzük a piacra. Azután ne iparkodjék a gazda a kereskedőt soha becsapni, mert, mint a „Magyar Földben“ is olvassuk, meg tapasztaljuk is: „a becsületesség a legjobb politika.“

Ha a buza lekertült a tábláról, a tarlót sekélyen leszántjuk, elfogaszoljuk és meghengerezük. Ezzel aztán jó ágyat csinálunk a gazmagvának s elértük azt, hogy a tarló rövid idő alatt kiközüljön. Most aztán, mire az őszi szántás ideje elékezt, ezt a kiközült tarlót 8-10 mélyen leszántjuk. Természetesen nem a falusi kovács által készült ekével, hanem a „Schlick“-féle gyárból vett kitűnő mélyítő segélyével. Ide jön most már a k a p a s növény a következő tavasszal, pl. burgundi répa, tengeri, dohány, cukorrépa stb. Az ember lelke örül, mikor látja ezt a gyönyörű munkát. A mély árokból kikérülő jöfele fekete föld átázik, átfagy. A télvíz lehűződik ebbe a porhanyó talajba s ha a nyár bármilyen forró, száraz lesz, a répa meg a tengeri, vagy a burgonya vigan fejlődik s nem megy tönkre s jó termést ad még az olyan esztendőben is, mint a mostani, mikor pl. nekem 8 1/2 holdon az idén 156 hl-terrel termelt több tengerim, mint tavál, természetesen csövesen. Mi volt ennek az oka? kérdezhettek gazdátársaim. Hát az, hogy azelőtt még nem tudtam mélyítő ekét venni s az első mélyítésre következő évben csak a tengeriben duplán visszajön a mélyítőért kiadott 50 ft. Pedig az ilyen mélyítésnek tudvalegoleg több évre kiterjed a hatása.

Már most, ha a kikelet jön, csak az erős fogást küldöm erre a szántásra és legelőbb elvetem bele a répát; azután ha hirtelen melegsik és a föld kezd gázodni, egy sekély szántást adok a tengeri alá és léniázó utam elvetem. Majd a dohány alá ismételt szántok s mikor a kapással készen vagyok, nyugodtan végzem a többi munkát és várom az őszt.

Miután ezen rendszerrel a kapások után tavasz kalászos következik, nem kell nyakra-főre sietni a tengeri túréssel, sem a répa kiszedéssel, nehogy éretlenül kerüljön a tengeri a göréba. A répa meg most nő a hosszú, nedves és hűvös éjszakákon legjobban, e szerint nem sűrűt az őszi vetés, mely a kiszagdnál a tengeri után „rugd föl, hagyd ott“ módjára szokott végződni. Hanem bevarom szépen a tengeri érését, a répaszedés idejét, s mikor ezt rendszeren és módjával elvégeztem, a tengeriszarat behordtam, meg a répát kupacba raktam, leszántom ezeknek a tarlóját s várom a tavaszt, hogy bele alkalmazzuk most már megint egy másik növényt, a tavaszit, t. i. árpat és zabot. Vetés előtt ugy az árpat, mint a zabot meg kell konkolyozni és ezután kékkő oldatában az üszög ellen bepácolni. A vetést megelőzőleg, miután a föld őszi mélyítésben részesült, csak fogasolok s azután mindjárt a vetőgéppel megyek a földre, s elvetve az árpat, zabot, azt tövisboronával megsimitom; ha azonban szórván vetek, akkor előbb sekélyen újra szántani kell, hogy magházat csináljunk. Sekélyen pedig azért kell szántani, mert féltetni kell a

télen összegyűjtött nedvességet az elpárolgástól, miután arra a 6-8 hetes szárazság alkalmából igen nagy szükség van.

Ha a tavasz szépen kifejtett s 3-4 hüvelyk nagyságot elért, meghengerezem és henger után megfogasolom, ami egy kis esővel felérő munka s jótékony hatású a tavaszokra.

Ezután már csak a gyomlálás van hátra, amit majd később az aratás követ.

Láthatják most már ebből a kisgazdátársaim, hogy először ha így kezelik a gazdaságukat, akkor a növények mindig váltakozva következnek egymásután, vagyis aminő anyagot a kalászos kíván a talajból, azt kivetheti, s ami neki nem kell, azt visszahagyja a kapásnak. Ennek pedig megint az nem kell, ami a kalászosnak, vagyis mondjuk meg magyarul, hogy a tudományos gazdák azt állítják és igazságuk is van nekik, hogy a buza és egyéb kalászosok csak akkor diszlenek jól, ha van a földben villsav, a kapások pedig akkor, ha van a földben kálium. Azért kell hát változtatni a terményeket, és nem folyton búzát vetni, hogy el ne pusztítsuk a folytonos kalászos termeléssel a föld villsavtartalmát, mert ez a legfontosabb anyag a kalászosok termelésénél, de egyuttal ebből van a legkevesebb abban. Ugy gazdálkodjunk tehát, hogy felváltva következzenek a villsavat kívánó kalászosok és felváltva a káliumot kívánó kapások. Ez esetben tisztulni fog a talaj a gától, gyomtól, trágyaerőben növekedni fog a talajunk s a termés évente nagyobbodik és ami fő, minden biztosabban megterem, mint mikor nyakra-főre csak búzát termelünk.

Az is figyelembe kell venni, hogy ezen rendszer mellett a gazda nem csupán a búzára támaszkodik, hanem az árpara, a zabra és a tengerire is, de mindenek felett a takarmánytermelés útján az állattenyésztésből évenként biztos jövedelme van. Biztos jövedelme van pedig az által, hogy 4-5 tehén után a tej árából igen szépen lehet pénzeln. 4-5 tehén után 4-5 borjú esik, melyekért, 3-dik vagy 4-dik évtkben értékesítve, természetesen a fajta megválasztása, okserű tenyésztése, valamint az állatok jó tartása alapján, évenként szép pénz tít a kisgazda markát. Azután 50 holdas birtokon tartani kell legalább 2 lovat, amely kanca kell hogy legyen, és tartani kell legalább 4 erős ökröt; utóbbiak pótlására ott vannak a tehének, a kanca után pedig nem ritkaság 5-600 ftos egy pár lovat évenként a vásárra állítani.

Azután kedvező körülmények között a sertéstartással is foglalkozni kell a kisgazdának. 10-12 koca után — ha a malacokat 3/4 éves korukban adja el — 5-600 ftot bevenni nem ritkaság. Szóval ha van a gazdának belátása, apródonként kereszteni viheti ezeket, de a mi kisgazdánk ha az árpat, zabot, tengerit a piacra nem vihetik — kétségbe vannak esve s azt hiszik, hogy csak ily módon lehet jövedelmhez jutni. Pedig ha a zabból borjút, csikót, az árparól malacot csinálnak, sokkal több hasznuk lenne és jövedelmük biztosabb volna mint így, mikor sem buzatermés nincs elegendő, sem pénzük, csak adósságuk van bővíben.

Szobonya Bertalan.

Hirek.

Dr. Haynald Lajos bibornok és kalocsai érsek ur ötvenéves papságának okt. hó 15-én tartandó jubileumának emlékéit s fényes tettekkel örökíti meg. Negyedszázadezennél nagyobb azon alapítványok összege, melyeket a biboros főpap ezen tünneplő alkalmából különféle célokra tett. Oemincenciája, hála az isteni Gondviselésnek! hosszas gyengélkedése dacára csendes otthonába orvosai tanácsa szerint elvonultan élven, a bárlassu, de fokozatos javulás útján halad. Eddigi lázas és sokoldalú tevékenységével szakítva, csak a szükséges teendőkre szorítkozik. A bekövetkező tünneplőkkel járó nagyobb izgalmak a már eddig elért siker kockázatával a gyengélkedő főpap egészségére káros hatással lehetnének: az emlékeztetés napot — mint hitelen helyről értesültünk — egész esendben, a sok oldalról tisztelői által az ő személyes megjelenésének igénybevételével szándékolt tünnepléteket mellőzésével óhajtja megtilni. Élénk sajnálattal vesszük ezt tudomásul, elesvén így a szerencsétől a magyar egyház és hazá, hogy nagy fiá iránt hódoló tiszteletét tünneplő tanúsíthassa, de az isteni gondviselésnek a kímélést igénylő tünnepléteket személyes nyilvánulón akarata előtt tisztelettel hajolva meg, ezeknek őszinte imája fog égbé szállani, a jubilaris egyháznagy számára erőinek minél előbb teljes helyreállítását, tartós egészséget, hosszú és boldog életet esdvén le a Mindenhatótól.

Az ágost. evang. híveinek tudomásul adjatik, hogy október 6-án délelőtt 10 órakor az e célra kibérelt helyiségben istentisztelet fog tartatni, melyre a tisztelt hívek ezennel meghívattak. Korossy Emil, ágost. evang. lelkes. Gallé Emil, egyházi felügyelő.

A szabadkai ügyvédi kamara részéről közhírre tétetik, hogy Arday Balogh Samu bajai ügyvéd — Baja székhellyel — a kamara lajstromába folytatól foglaltatott; továbbá Tardi István polypoi ügyvéd és dr. Ambrozovits Károly zombori ügyvéd — elhalálozás folytán — a kamara lajstromából kitöröltek.

Kitüntetett földink. A párizsi világkiállításon a bíráló bizottság ezüst éremmel tüntette ki Döntő István szabadkai sütőmestert akinek kétszersültjei az egész kiállítás alatt nagy kapósságnak örvendtek.

Meghívás. A Bács-Bodrogh megyei apatini kerületi tanító kör folyó évi október hó 9-ik napján Brelztorácon fogja rendezni őszi gyűlését megtartani, a melyre a kör tagjai tisztelettel meghívattak. A gyűlés sorrendje: I. A múlt ülése jegyzőkönyvének felolvasása. II. Gyakorlati tanítás. Tartja: Jakobb József. III. A következő tételek felolvasása és tárgyalása: 1. A mennyiben áll a középiskolának vádjá, hogy az elemi népiskola nem felel meg ama várokozásnak, mit az előképzés szempontjából tőle megkövetel; mi ennek oka és ezen ok elhárítható-e? 2. A néptanító és a sajtó Witzmann Józseftől. 3. A munkatanításról, Kleiner Józseftől. IV. A tavaszi ülése helyének kijelölése. V. Pénztárnoki jelentés. VI. Indítványok. Az ülése délelőtt 9 1/2 órakor veendi kezdetét. Az első tárgyalandó tételre vonatkozólag felkéretnek az összes tantestületek, hogy azt vázlatilag kidolgozva s ezen alakban a gyűlés tárgyalása alá bocsássák. Kelt Apatinban, 1889-ik évi október 1. Weigang János, elnök. Witzmann József, jegyző.

Dal- és táncestély. A zombori népköri iparos dalárda 1889. évi október hó 5-én, szombaton, a „Vadászkürti“ nagytermében a dalárda pénztára javára dal- és táncestélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja. Műsor: 1. Fohász, Oláh Károlytól, előadja a dalárda. 2. Hangverseny (7) Berióttól. Hegedűn és zongorán előadják Herczenberger Matild k. a. és Komlós Armin ur. 3. A két csalogány, kettős, Hackel Antaltól, éneklők Lintz Géza és Szigeti István urak; zongorán kíséri ifj. Csermák József ur. 4. Éji dal, Marschnertől, előadja a dalárda. 5. Bánk-bán, ábránd, Székely Imrétől, zongorán játssza Kiss Pál ur. 6. A Pepitang, férfi magánénekes, előadja a dalárda négy tagja. 7. Dalárkedv, mazur, Zsaskovszky Endrétől, előadja a dalárda. Herczenberger Mathild k. a., Komlós Armin, Kiss Pál és Lintz Géza urak szívességből működnek közre. A szünetek alatt Herczenberger Sándor zenekara játszik. Belépő jegyek 50 krjával Kollár József könyvkereskedésében, Mayer és Thum fűszerkereskedésében és Kummerkromer András ur fodrász-üzletében előre is váltható. Személyre szóló külön meghívók nem küldetnek szét. Felülfizetések köszönettel fogadotnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté 8 órakor.

Pályázati hirdetmény. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről a Falcione Gyula-féle ösztöndíj alapítványnál az újonnan engedélyezett egy ösztöndíj állomásra nézve ezennel pályázat nyitattik. Felhivatnak ennélfogva a pályázni szándékozókat, miszerint keresztlevel, iskolai bizonyítvány, nem különben a pályázó egészségi állapotát igazoló orvosi és szegénységét igazoló hatóságai bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványukat f. évi október hó 24-éig bezárólag Zombor város tanácsánál nyújtásuk be. Zombor, 1889. évi szeptember hó 30-án. Dr. Csibás Benő, polgármester.

Pályázatot hirdet a palánkai fűszolgabíró a járásához tartozó községekben megírt, illetve újonnan rendszeresített nyole irnoki állásra. A javadalmazás: 300 ft; pályázati határidő e hó 30-ika.

Az éjjeli halászat. A halászatról szóló törvény a földmívelési minisztert felhatalmazza, hogy az éjjeli halászati tilalmat rendeleti uton szabályozza. E felhatalmazás alapján a földmívelési miniszter, a törvényhatóságok véleményének meghallgatása után, a törvényhatóságok rendeletével az éjjeli halászati tilalmat akkép rendezte, hogy a Dunán: felfelé a Ferenc-csatornáig, a Tiszán, a Dunába való beümlésétől szintén a Ferenc-csatornáig, továbbá a Ferenc-csatornán, a Dráva folyón és a Balatonon — az április 1-től június 15-ig terjedő idő kivételével, mely időre a halászati tilalom minden halfajra nézve továbbra is érvényben marad, egyelőre ideiglenesen, további visszavonásig megszüntette. A fent elő nem sorolt vizekre és vízrezekre nézve az éjjeli halászati tilalom továbbra is érvényben marad. Az éjjeli halászati tilalom alól kivett vizek, illetőleg vízrezek közelebbi meghatározása és netáni félreértések kiküszöbölése végett a miniszter kijelenti, hogy a tilalom megszüntetése a megnevezett folyókna csak az anyamederre, és az ezzel egybefüggő, illetőleg ennek kiegészítő részét képező mellékágakra, Balatonnál pedig csak a szorosan vett fő fogalma alá eső vízterületekre szól, nem vonatkoztathat tehát a tóba ömlő, illetőleg abból kiágazó folyóra vagy patakra is. Az a rendelkezés, hogy az éjjeli tilalom csak az emberi közreműködést közvetlenül igénylő fogási módra értendő, továbbra is érvényben marad.

Választás. Petrovosszellőn elsőbíróvá Dimitis Miklós, közigyammá Patócs Ferenc választott meg.

Eljegyzés. Bergel Emil, zentai mőz. vall. hitoktató és hitközségi titkár eljegyezte Melencén Obláth Gizella kisasszonyt, Obláth Mór kedves leányát.

A megyei árvaszék köréből. Lapunk olvasói tudhatják, hogy a községi árvatárak beszállítása a központba e hó 1-én esedékessé vált. Azt azonban kevesen tudják; mert sehol közöz nem tétetett, hogy a központi árvatárból egy bizonyos ideig egyáltalán nem adatnak kölcsönök és pedig azért nem adatnak, mert a községek árvatárak beszállításakor hoznak egy-egy nyáláb jó s rossz obligációt, de készpénzt a kevésbé kevesebbet. Ez a kevés készpénz pedig fölöttébb szükséges az időközben nagykorúvá lett, de hagyatékukhoz eddig nem jutott s ezentul a központhoz utalandó árak pénzének belligyminiszterileg elrendelt kiszolgáltatására.

Vasutunk induló-házának átalakításán séreányen dolgoznak. Lesz külön személy- és máhlapénztár; az eddigi teher-feladó fülkéből első osztályú várótermet alakítottak, szóval az előbb is szüknek bizonyult helyiségből még elvettek két közfalnak való helyet és így meg bővítve legközelebb átadják a — közszorongásnak.

Buzánk ára. A budapesti árutőzsdén buzánk 8 frt 20 kron és 8 frt 30 kron jegyeztetett elő.

Méz. A budapesti sajt- és mézkiállításnon Csuhá Mihály eszerveikai földink is kiállított mézet.

A feleség gyilkos milliomos. Fernbach Antal ügye még nem értett meg a végtárgyalásra. A törvényszék elmeállapotának megügyesését rendelte el, s e célból két orvosszakértőt küldött ki. A védő egy harmadik orvosszakértő alkalmaztatását is kérte, mely kérelmével a törvényszék elutasította. Főlebbezt jelentett be s a kir. tábla V. büntető tanácsa Fekete bíró előadása mellett a törvényszék végzését helybenhagyta.

A játékszenvedély meggátolása. Az utóbbi időben dohánytőzsdék és lottógyűjtődék mint fogadási betétek gyűjtőhelyei rendezkedtek be. Hogy e teljesen jogtalan üzérkedésnek vége vessék, Wekerle pénzügyminiszter rendelettel utasította a pénzügyi igazgatóságokat, hogy a dohánytőzsdéknek és lottógyűjtődéknek ezen fogadási közvetítést engedélytük azonnali elvonásával fenyegetés mellett, legszigorúban tilták meg. Magától érthető, hogy e tilalom a Budapesten kívül levő fogadási közvetítésekre is vonatkozik. A magyar állam és a magyar kormány, melyek a lótenyésztés emeléséért oly rendkívüli sokat tesznek, nem nézhetik egy ily szenvedélynek illetén elfajulását nyugodtan, de a törvényhozásnak is kétségkívül jogában áll azon nagy pénzügyforgalomnál, melyet a totalizátor felmutat, a fogadási összegek megadóztatását kimondani, melylyel egyszerűsmd a totalizátor állami ellenőrzése is egybekötetnék.

Zeneelődás. Piros Józsi szabadkai cigányprimás, Margit szigetéről hazajövet hétfőn este sikerült zeneelődást adott elő a helybeli Sainházszállóban.

Tolvajlások. Weisz József borsodi birtokostól a napokban 2 darab egyéves ártányt, Straub Vendel esávolvi lakostól 3 darab lovat ismeretlen tettesek eltolvajoltak.

Hadmentességi díj. Zombor város 1889. évi hadmentességi díja megállapított 3355 forintban.

Plébánosi installáció. Folyó évi szeptember hó 29-én tartá Schauer Ferenc, kernyajai plébános nagyszámú közönség jelenlétében beiktatási ünnepélyét. A beiktatást a kerületi esperes, Meszner István ur teljesítette, ott láttuk a magas kincstár képviselőjét, ki a hatalom jelvényeit adta át az új plébánosnak. Az istentisztelet után a plébániaközpontba gyűltek össze tisztelők, messze vidékről jött barátai, iskolatársai, kiket vendégszerető asztalához hitt meg. Ott láttuk Kernyaja községenek előjáróját, az egész intelligenciát; vidékről dr. Margalits Ede gym. igazgató urat és Krbek Arnold középkeres. iskolai tanárt, dr. Hoffmann kulai, Hümpfner Alajos sztanisiesi, Mayer Nándor esonoplyai, Schröder György gákovai plébános urakat, ezeken kívül még számos paptársait, kik az új plébános üdvözlésére Kernyajára siettek. Az ebéd alkalmával, az ötödik fogásnál felállt a háziur, poharát emelve az egyházi és világi főkre, a pápára és királyra; meleg szavakban emlékezett meg a biboros főpapról; ezután a magas kincstárra és annak képviselőjére V. Városey Lászlóra emelte poharát. Kevés színet után ismét éltette a kerület esperesét és szolgabíráját, majd dr. Margalits Edét, a nőket és összes vendégeit. A hivatalos tösztök után emelkedett fel Meszner István, a nála megszokott könnyedséggel és virágos szavakkal festé az új plébános érdemeit, kívánva, hogy ezentul is még sok éveken keresztül gyűjtse érdemeit, a melyeket a rozda meg nem emészthet. Szólt Popovics Dusan főszolgabíró, éltette a házigazdát. Ekkor emelkedett fel ékesszólásáról híres dr. Margalits Ede, éltette Kernyaja község lakóit és plébánosát. Schröder György német nyelven szólva éltette az új plébános szüleit, kiknek szemében az örömkönyvek csillogtak. A kitünően sikerült beiktatás vidám hangulatban folyt egész a kései, illetve korai „szökésig“.

Szerb színészeink megérkeztek és előadásai sorozatát szombaton fogják megkezdeni.

Maszór városunkban. Az a maszór, akinek szándékolt idejüveteléről a napokban adtuk értesítést, városunkba érkezett. A bejelentések dr. Pataj Armin orvosnál eszközölhetők.

Irodalom.

Értékes jutalmat, nagybecsű új könyveket, diszkötésű műveket és kiváló munkákat nyerhet a „Magyar Szemle“, e kitünő szépirodalmi heti folyóirat minden előfizetője, a ki a kedvelt s rendkívül érdekes lapnak „Játék“ rovatóban közölt talányok megfejtését beküldi. Egy-egy ily jutalom néha sokszorosan felülmúlja a lap előfizetési árát. S e gazdag, mulatságos rovaton felül a „Magyar Szemle“ mint a legmagasabb irodalmi igényeket is teljesen kielégítő hetilap oly sok, élvezetes családi olvasmányt nyújt, hogy a hosszú téli estékre minden művelt családnak a legkellemesebb szórakoztatásul ajánlható. A „Magyar Szemle“ kiadó tulajdonosa Kaczvinsky Lajos, a kipróbált újságíró, szerkesztője pedig Rudnyanszky Gyula, kinek neve elég biztosított arra nézve, hogy a „Magyar Szemle“ a legjelesebb írók és költők közleményeivel oly dúst tartalmu, hogy az élő irodalmat a legteljesebben s igazán méltóan képviseli. Meg is kedvelte a közönség gyorsan és ma már az országban úgy elterjedt, hogy törekvése még az eddiginél is pompásabb tartalmával sikereit állandóakká tenni. Melegen ajánljuk mindenkinek, hogy kérjen a „Magyar Szemle“-ből mutatványt, mert akkor bizonyosan előfizet rá. A „Magyar Szemle“ előfizetési ára félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. A kiadóhivatal (Budapest VI. ker., új-utca 14.) készséggel küld mutatványszámokat.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁS

„BÁCSKA“

XII. évfolyamára.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Table with 2 columns: Duration, Price. Rows: Egész évre (6 frt), Fél évre (3 frt), Negyed évre (1 frt 50 kr).

Table with 2 columns: Duration, Price. Rows: Egész évre (4 frt), Fél évre (2 frt), Negyed évre (1 frt).

Előfizetési pénzek Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatásos vállalatához küldendők.

Gabonaüzlet.

Október hó 3-án.

A lefolyt hétben a gabonaüzlet szerény határok között mozgott, a mennyiben a forgalom kizárólag csak zabban volt számottevő.

A beállt gyakori esőzések a mezőgazdát a mezei munkák gyorsabb végzésére serkentik.

Korlátolt vételkedvvel tartózkodó kínálat állt szemben. Hangulat változatlan csendes, inkább lanyhának mondható.

Table with 2 columns: Item, Price. Rows: Buza 70-75 klgig minőség szerint (7.00-7.50), Zab (6.30-6.50), Tengeri ó (4.40-4.50), csöves (1.80-2.00), Bab (5.50-6.25), Arpa (5.30-5.50), Moharmag (5.00), Kendermag (7.50-7.75), Köles (4.50-4.70).

Október 6.

Sötét haraggal kél a hajnal,
Sötét gyászt ölt bíbor helyett;
Le-letekint fátyolos arccal,
Ugy mond nekik üdvözlötlet.
Jár föl-alá bús tömlőcében
A rab, s türelmetlen kinéz . . .
A bitófát most verik éppen, —
Már nem soká tart, jó vitéz.

Térd nem inog, emelt a homlok,
— Légy áldva perc, hogy eljövél! —
S a vért, hazám, mely érted ömlött,
Beissza a hóhérvölgyét.
Művére visszanéz a mester
És sápadozva megremeg,
Pedig a holtak szíve nem ver,
Egy izmát sem rándítja meg.

Hitvány nyugagy: aranykoporsó!
Virággal hímzett szemfedél,
Ezernyi fáklya! — milyen olcsó,
Milyen közönséges levél.
Mi más? — Sívár, porló enyészett
Az, ott a lét határinál, —
Csak, aki úgy szemébe nézhet
A szép, az egy dicső halál.

Magasztald a bitófa hőstét! —
Lángjával a honszerelem,
Örök fényével a dicsőség
Ugy született — vesztőhelyen.
Azóta, hogy ők odaléptek,
Ahonnan vissza nem visz út,
Lett üdvözítő az a véresepp,
Mely festi mártirkoszorúd.

Mi szent, mi nagy, ti megtevéték,
Zord tanúságot hagyva itt;
Hogy a hazáért élni vétek,
Mi érte halni megtanit.
A szabadságot: drága kincséd,
Vak tömlő árán válthatod:
Előbb ismerd meg a bilincset,
S ha szabad léssz, a — vérpádot.

Völgyi Gusztáv.

A MAGYAROK PÁRISI KIRÁNDULÁSA.

Saját tudósítónktól.

Páris.
(Folytatás.)

A Csillagtér (La place de l'Etoile, la pláz d'Étoile), mely némileg szabályos tizenkétszöglet képez a belőle kifutó 12 széles körút miatt, pompás faburkolattal van fedve. A körutat alkotó egyes háztorok élén, töltik külön egy-egy hatalmas, három emeletes ház áll, homlokzatával a tér közepén álló Diadalmi kapu felé fordulva. Hogy mily impozáns ez a műemlék, fogalmat szerezhetünk magadnak, ha mondom, hogy olyan magas, mint a városház tornya, de egyszersmind ugyanolyan széles és ugyanolyan hosszú, úgy hogy az egész hosszában, szélességében és magasságában szabályos négyszöglet képez. Rajta keresztül négy átjáró vezet, félkör alakú ivezetőkkel a déli és az északi jóval az épület közepén túl, a nyugati és a keleti az épület magasságának közepéig emelkedve. Az ivezetes átjárók közötti boltozat négyszög alakú, közepén szép rozettákkal. A boltozatos ivezetek tele vannak írva 384 tábornoknak neveivel, kik a republika és az első császárság idejében 96 győzelmes csatában részt vettek. A kapunak külső déli és északi oldalán a két átjáró mellett, jó magas piederstatókon összesen négy szoborosportozat van fölállítva, melyek az 1792-ben a haza védelmére önként jelentkező lelkes harcosokat, továbbá a „Győzelmet“, az „Ellenállást“ és a „Békét“ ábrázolják. Följebb a falakon négyzetkeretben látható az Abukir melletti csata, Alexandria bevétele és az austerlitz csata. Egészen fönt a parkányzat alatt, a kapun köröskörül domborműben van véve a „Hadsereg kivonulása és hazatérése“. A diadalmi kaput a többi tőről hatalmas kavicskövezetes körterület választja el, melynek szélén két láb magas, fehér köoszlopok vonulnak, hatalmas szemű láncal összekapcsolva.

E műemléknek építését 1806. évi febr. 18-án I. Napoleon rendelte el a francia hadseregnek dicsőítésére. Az első alap-követ ugyanez év augusztusának 15-ikén tették le; de a nagy mű hosszú megszakítások miatt csak 1836. évi július 29-ikén tehát 30 év alatt fejeztették be, és 10 millió frankba (5 millió forintba) került.

A Csillagtérrel vezető körutak közül meg kell említenem a Wagram avnút, melynek folytatása a nagyobbik északi félkörhöz tartozó Courcelles, Batignolles és Clichy bulvárok, a de la Grande Armée (dö la grand armé) avnút, mely nyugati irányban a bulonji erdő északi bejáratához vezet, a du Bois de Boulogne (dö Boa dö Bulony) avnút, mely majdnem egyenes irányban terjed a város nyugati részén levő, remek bulonji erdőbe, a Kléber avnút (Kleber körutat), mely déli irányban vonul a Trocadero palotáig, honnan a jeni hidon át a kiállítás területére, a Marsmezőre juthatni, és végre különösen ki kell emelnem a san zeli-zei körutat (avenue des Champs Elysées), mely délkeleti irányban, a város központja felé vonulva a Csillagtér az Egyetértés terével kapcsolja össze.

Az avenue des Champs Elysées (avnü de

San Zelizé, körüt) egyike a legszebb körutaknak, melyeket valaha láttam. Olyan hosszú lehet, mint a zombori megyeházától Szemző Gyula kertje végéig, tehát mintha a megyeházától a főutcát, a városházától és a bajai utcát egy egyenes vonalban összekapcsolnád. Az egész körút két, majdnem egészen egyenlő részre oszlik; az első felébe két felől tizenkét utca torkollik; középe táján az avenue d'Antin (danten) szeli ketté keresztben észak-déli irányban; a másik felének mindkét oldalán a mellék-allekban van cirkusz, dalsarnokok, vendéglők, szökőkutak és bábuszínházak, és a baloldalon a hosszú körutnak középe táján az óriási iparcsarnok (Palais de l'Industrie, pale dö lendüsztri), melyben minden év május havában képkiallítás van „Salon“ név alatt. Ezt a rengeteg épületet, mely nagyobb területet foglal el, mint a velencei Szt.-Márktér, egy kis berek a Jardin de Paris (Zsarden dö Pari) választja el a Szajna partján vonuló hosszú, de la Conférence (döla Konferansz) körzótól. Ebben az épületben tartott a fényes bál, melyet a kiállítás a párisi községtanács és a kormány tiszteletére rendeztek és melyen a turin-párisi kirándulás tagjai is megjelentek, majdnem elenyészve a 25 ezer francia között. Az iparpalotával szemben, az avnü tulsó oldalán van a Palais de l'Elysée (Pale dö l'Elizé) melyben most a köztársaság elnöke, Carnot (Karnó) lakik. Innen a hosszú köruton befelé menve, mindig gyönyörű szép, két-három soros, magas szilfa-allekban haladunk, számtalan embert és gyermeket látva, kik majd sétálnak, majd a fák árnyában sűrűn elhelyezett székeken pihennek; az allé közepén meg sűrű egymásutánban robot a sok kocsi és előre rohan a délceg lovú sportmen. Még pár pillanat és a világnak legimpozánsabb terén, a Place de la Concorde on (plász dö la Konkordon) találod magad. Nyugatra nézel, látod a hosszú San Zelizé avnü végén a Csillagtér diadalmi kapuját, észak felé vedit tekintetedet és előtted áll a remek Madlén-templom, keletre fordulsz és előtted terül el a tuileriák kertje és mindez a töled pár lépésnyire hőmpölygő Szajna közvetlen közelében van, honnan dél felől, a Szajna túl a magas Eiffel-torony és valamivel lejjebb az invalidusok templomának kinagasló kupolája és kelet felől a páriáritkító szépségű Notr(e)-Dam(e) templom tornya int feléd hivatogolag. Ezen a téren halt meg gilotin alatt XVI. Lajos francia király.

A Place de la Concorde oly nagy lehet, mint a zombori megyeháza körüli nagy négyszögterület. A tér közepén, jó messze egymástól, két nagy szökőkút áll, mindegyik három-három kör alakú medencével egymás fölött. A vizugarak felülről bokréta alakjában hullanak alá a legfelső medencébe, a két medence vizugarai pedig ivalakban fölfelé szökkelnek. A középső medence alatt, mely a földön levő legalsó medence felett van, négy oldalt najadok ülő alakjai láthatók. A két gyönyörű szökőkút között a közepén kétemeletes ház magasságú, karesu, egyiptomi Luxor-obeliszk emelkedik, teleírva hieroglifákkal. Az obeliszk, ugynevezett Kleopatrá tije, egyetlen egy darab monolithból van kifaragva, 3400 éves; Egyiptomból való elhozatala öt évig tartott és két millióba került. Lebas (Leba) építész állította fel a talapzatra 1834-ben. Az obeliszket alacsony vasrácsozat, a két szökőkutat pedig az obeliszkekkel együtt hosszukak köralakban 16 oszlopos lámpa veszi körül, este pazar fényt vetve rájuk.

Innen a Tuileriák kertjébe (Jardin des Tuileries, Zsarden de Tuilri-be) lépünk, mely olyan széles, mint a megyeházától az egyik utcasortól a másikig és olyan hosszú, mint a megyeházától a bajai utca elejéig. A kert bejárata előtti sétány fasorai gyönyörű szilvaplátán- és gesztenyefákból állanak. Mindjárt amint a kertbe lépünk, Merkur szobrát látjuk, aztán allén keresztül megyünk, melynek mindkét oldalán magas négyszögdedényekbe tiltott 3-3 narancsbokor után 2-2 mirtusbokor következnek, a második hatalmas vízmedence után az allé csupa mirtusbokrok képezik, töltük jobbra-balra mindegyik oldalon magas fák csoportjai állnak, melyeknek árnyékában 31, többnyire klasszikus tárgy szobor van fölállítva, minők: Julius Cézár, Herkulesz, Cincinnatusz, Fidiusz, Aeneas. Innen egyenesen lefelé menve egy kapun, eljutunk a Daru, Denon, Mollien, Colber, Richelieu (Rislió) és Turgot (Türgó) féle pavilonokból álló épület-komplex, az ugynevezett új Louvre (Louvr) által képezett hatalmas térre, melynek neve la place du Caroussel (la plász dö Karuszel). E tér hossza megközelíti a távolságot, mely a megyeháza és a szerb templom között van, és ezt egyetlen egy épület zárja be, mely unikum a maga nemében. Köröskörül arkádok vonulnak korinthusi oszlopokkal, 96 jeles franciának szobraival ékítve. E díszes téren két kert van, melyek két műemlék által vannak egymástól elválasztva: az egyik Arc de Triomphe du Caroussel, a másik Gambetta emlékszobra. Az Ark dö Trionf dö Karuszel a térnek nyugati oldalán van és a római Szeptimiusz Szeverusz császár diadalkapujának mintájára készült. E diadalívnek csak egy átjárója van, mindkét homlokzatán négy-négy korintusi vörös márvány-oszloppal díszítve. Oldalain feldomborműben az austerlitz csata, Ulm hődölése és a francia seregnek Münchenbe való vonulása látható. A kapu tetején négy ló által vont kocsiiban egy nő ül, ki a Restaurációt személyesíti. Építését I. Napoleon 1806-ban rendelte el. A másik műemlék, mely valamivel lejjebb van, ott, hol a másik kert kezdődik, 1888. július 13-án készült el és Gambetta emlékének van szentelve. Alakja keskeny piramishoz hasonlít. Tetején szárnycsőrű oroszlánon ülő fiatal leány látható, amint jobb kezében villámot tart, baljában pedig az emberi jogok hirdetését; a győzedelmeskedő népralmat jelképezve. A talapzat első emeletén kétfelől két nő alak ül, az Igazságot és az Erőt jelképezve, a második emeleten Gambetta álló alakja látható, jobbójában a nemzet zászlaját magasra tartva. Ezt a szobrot koszorúzták meg a turini Kossuth-banketten résztvevő magyarok. Beszédet tartott Rákosi, ki párhuzamot vont Gambetta és Kossuth között, aztán Abrányi Kornél felolvasta költeményét, melyet Gambetta tiszteletére szerkesztett.

Mintán beteltünk a két műemlék nézésével, az északi kapun kiléptünk a Rivoli utcára (Rue de Rivoli), mely Párisnak legelegánsabb és leghosszabb utcája, az Egyetértés terénél kezdődik és majdnem a Bastil-térnél végződik. Hossza majdnem 2500 méter és megfelel a távolságnak, mely a zombori megyeháza és a vasutpályán túl terjedő szántóföldek közt van, vagyis oly sokáig kell rajta menni, mintha az ember a megyeházától elindulva végig menne a megyeházától, a fő-

N a p t á r.
Október.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
4 Pént.	Szer. Ferenc	Szer. Fer.	22 Fókás
5 Szom.	Placidus	Placidus	23 K. Ján. f.
6 Vas.	F 17 Olvas. ü.	F 16 Frid.	24 A 17 Tekla
7 Hétfő	Justina	Etelka	25 Euphem
8 Kedd	Brigitta	Pelagia	26 János hit.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS
Helyettesíti:
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

H I R D E T É S E K.

3. sz.
1889.

Árlejtési hirdetmény.

A Kulpin-D.-Szt.-Iváni lecsapoló társulat választmánya részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az Ó-Soóvé-Kulpin és D.-Szt.-Iván községek határainak egy részében elterülő bevezetése szolgáló árokhalozatnak a VIII. ker. kulturmérnöki hivatal tervezete szerint mintegy 50,000 m² földmunkát biztosítása végett, Ó-Soóvé község házánál **1889. évi október hó 9-ik napjának d. e. 10 órákor** nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

A munkálat két részből áll:
a) Soóvé-D.-Szt.-Iváni főárból 30,000 m²,
b) mellékárkok 20,000 m², melyekre külön-külön és együttesen is adható ajánlat.
Bánatpénzül a főárokra 300 frt a mellékárkokra 200 frt készpénzben vagy értékpapírokban teendő le az árlejtés megkezdése előtt.
Ezen munkálatra vonatkozó árlejtési feltételek és műszaki okmányok a mai naptól az árlejtés napjáig Ó-Soóvé község házánál ki lesznek téve és ott bárki által a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Kelt Ó-Soóvé 1889. sept. 29-én.

Sigmund Güntér, társulati jegyző. 2-1
Szemző Mátyás, társulati elnök.

2230 sz.
tkvi 1889

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a királyi kincstár végrehajtónak Tyurits Mihály és Jakab végrehajtást szenvedő elleni 60 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Ó Szivácon fekvő, az ó-sziváci 363 ik számú tjkvben A. I. 1. sor 377 hr. 248. o. i. sz. ház és 540 □ öl beltelekre, amely végrehajtást szenvedettek nevén áll, az árverést 540 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1889. évi december hó 4-ik napján délelőtti 9 órákor** az ó-sziváci községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatul fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényeikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889 évi szeptember hó 4-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

5143 sz.
tkvi 1889.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Pfaff János prigl.-szt.-iváni lakos végrehajtónak Pfaff Gáspár és társai végrehajtást szenvedő elleni és bérlak megszüntetése iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő Prigl Szt.-Ivánon fekvő, a prigl.-szt.-iváni 140. sz. tjkvben foglalt Pfaff János, Michel szül. Pollmann Teréz, Michel Bernhard és neje Rohrbach Katalin és Michel Bernhard nevén álló 191., hr. sz. 490 frtra becsült belsőség, valamint a prigl.-szt.-iváni 802. sz. tjkvben foglalt közös legelő illetményből 118. sor sz. a alatt Pfaff János, Michel szül. Pollmann Teréz, Michel Bernhard és neje Rohrbach Katalin, Michel Bernhard nevén álló illetékére 30 frtban az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1889. évi december hó 5-ik napján délelőtti 9 órákor** a prigl.-szt.-iváni községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatul fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889. évi szeptember hó 9-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatás.

Zomborban egy új nagy (Pilter-féle) **szalmapréselőgép**

olcsón eladó. Bővebb felvilágosítást ad:

Dr. Pataj Sándor
köz- és váltó-ügyvéd
Zomborban.

Kiadó lakás.

A vásártéren, a megyeház átellenében négy szoba, előszoba s a megkívánható mellékhelyiségekkel, ugyszintén istálló és kocsiszinnel bíró urilakház **f. évi november 1-től** bérbeadandó.

Ugyanitt eladó elköltözés miatt, egy hintó és két hámos ló.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Dr. Dekker Gyula.
kir. törvénzéki bíró.

4043. szám.
1889.

Bérbeadási hirdetmény.

Topolya mezőváros határában 20,000 kat. holdnyi területen az 1883. évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászati jog — az agarázás kizárásával — hat évre, 1890. évi január hó 1-től 1895. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra **follyó évi november hó 10-én d. u. 3 órákor** Topolya mezőváros tanácstermében tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 150 forint.
Az árverési feltételek alulírott elüljárásánál megtekinthetők.

Topolyán, 1889. szeptember 26-án.

Radimetzky Ferenc, Holovics Antal,
jegyző. 3-2 h. bíró.

2721. szám.
1889.

Hirdetés.

Ó-Kanizsa község tulajdonát képező „**községi nagyvendéglő**”, „**községi csárda**”, „**adorjáni nagykorcsma**” és „**községi tiszai halászlé**” jogát a **jövő 1890-ik évi január hó 1-ől napjától** számitandó három egymásután következő évre a községházánál **follyó 1889. évi október hó 15 napján d. e. 11 órákor** megtartandó nyilvános szóbeli árverésen bérbeadatulnak.

Miről bérelni szándékozik azzal értesítettnek, hogy a vonatkozó feltételek a község I. jegyzői hivatalában, a hivatalos órákban megtekinthetők.

Ó-Kanizsán, 1889. szeptember 22-én.

Mihályi Sándor, Szilágyi György,
közs. I. jegyző. 3-3 közs. bíró.

Pályázati hirdetmény.

A doroszlói róm. kath. magyarjku népiskolánál lemondás következtében megüresült I. vegyes osztály tanítói állásra **follyó évi október hó 15-ig** pályázat nyitattik.

Ezen állás javadalmazása: készpénzben a községi pénztárból előleges havi részletekben fizetendő o. é. 300 frt, szabadlakás és 6 katasztrális hold és 990 □ öl jómínőségű szántóföld használatára adóterhel, mely fizetésért a megválasztott tanító vasárnapi és ismétlő iskolát is tartani köteles.

Orgonálásban és kántori teendőknél jártságok előnyben részesülnek.

A folyamodványok főtiszt. Rónay István ur kerületi espereshez Prigl.-Szt.-Ivánon (Bácsmegeye) küldendők.

Megjegyzendő, hogy a föld haszonélvezete 1889. évi október 1-től veendő kezdetű, de ezen időponttól fizetendő az adó is.

Doroszlón, 1889. évi szeptember hó 21-én.

Garay József,
plébános, mint iskolaszéki elnök.

Kertészeti.

400 drb magas almafa drbként . . .	— frt 20 kr.
400 " ösi barackfa 1—2 éves, dbként . . .	— " 20 "
100 " nyári barackfa dbként . . .	— " 20 "
100 " körtefa dbként . . .	— " 20 "
100 " meggyfa dbként . . .	— " 20 "
100 " cseresnyefa dbként . . .	— " 20 "
200 " piramid-almafa dbként . . .	— " 20 "
3000 " gledicsiák , 2 éves 1000 db . . .	3 " —
4000 " " 1 évesek 1000 db . . .	1 " —

Továbbá készletben van:

100 drb magas földi eperfa (Himbeer) dbként . . .	— frt 05 kr.
100 " piszke- és ribiszkefa , nagy fajok, dbként . . .	— " 05 "
1000 " viola trikolor , nagy faj, 100 db . . .	1 " —
300 " Pinus picea , 100 db . . .	20 " —
1 db . . .	20 " —

Mindszentek ünnepére alkalmas koszorok, minden alakban és tetszés szerinti színekben **bámulatos olcsó áron** kiszolgáltattak.

Csokrok bármely célra kaphatók.

SCHLÄGEL JÓZSEF,
mű- és kereskedelmi kertész **Zomborban**
(Bajai utcán).

után, a városbázárán, a hosszú bajai utcán át a kint levő kaszárnyáig, onnan pedig a síneken túl Gallé kertje mellett a szántóföldekig, hol az első tanyák kezdődnek. És ezt a hosszú utat az ember gyönyörű arkádok alatt teszi, fényesebbnél fényesebb kirakatok mellett haladva, jobbkéz felől az utca tulsó oldalán a Tuileriák gyönyörű kertjét és a Caroussel tért magába záró hatalmas épületkomplexet szemlélve. Itt láthatod balfelől egy kis téren Jean Dark (Zsan) középkori fegyverzetű lovas szobrát, zászlóval kezében; valamivel lejjebb a négyszög alakú, oszlopos arkádus, hatalmas Palais Royalt (Pale rojal, királyi palotát), melyet Richelieu (Risló) 1634-ben építtetett, halála után XIII. Lajos birtokába jutott. A palota előtti téren oly óriási a közlekedés, hogy az ember csak futva mehet át a másik oldalra. Isten csodája, hogy minden percben nem történik elgázolás. Itt van a rengeteg nagy Luvr-bazár hatalmas, négyemeletes épülete, szemben a Louvre-muzeummal, mely műkincesekben a világ leggazdagabb muzeuma, melyen alul van a Szent Eusztáh temploma. Töle nem messze látható a Szabasztopol bulvárd, teletöltve két oldalt gyönyörű fasorokkal. Ezen bulvárdon, mely észak felé menve a Rivoli utcát a kisebb bulvárd-félkörrel kapcsolja össze, a forgalom óriási, melyet elképzelni alig lehet, azt csak látni és bámulni kell. A jobboldalon gyönyörű parkban látható Saint-Jacques (Szen Zsak, Szent Jakab) csücsives tornya, tetején Szent Jakab szobrával. A négy átjáró közepén Paszkal filozófus álló szobra látható, aki ezen toronyban tette a levegő súlyára vonatkozó kísérleteit. Ez a torony igazi remeke a műépítészetnek. Innen a Viktoria avntún áthaladva, az új városbázár, Hotel de Ville (Otel dö vil, otele d'vil) elé érünk, mely a Szajna partján szépen nyílt téren áll, melyről szépen látható a szigeten levő remek Notre-Dame templom. Ebben az épületben vendégelte meg a párisi község tanácsa a turin-párisi kirándulás magyarjait. E hatalmas kétemeletes épület homlokzata felényivel hosszabb a zombori megyeháza frontjánál. Négy kiugró sarka négyszög alakú toronyhoz hasonlít, hasonlóan a zombori megyeháza két oldali tornyaihoz. Elül emeletmagasságú, félkör alakú két bejárata van; köztük és két oldalukon a földszinti ablakok alakja a kapukéval egyező, az emeleti ablakok pedig hosszú négyzet alakúak; a köztük levő oszlopok félkörben 139 híres párisi embernek szobra látható. A tetején szintén, miként a négy sarki tornyon kiugró fedélablakok vannak, egy kisebb egy nagyobbal váltakozva. Ilyen két ablak között a homlokzati részén óra van, fölötté, majdnem az épület tetejének közepén, szép torony, rajta kimagasló keresztel. A párisi városbázár igazi remeke az arányosságának, és nemcsak nagyságával imponál, hanem szépségével is lebilincseli a néző figyelmét. Itt voltunk a párisi község tanács vendégei július 11-ikén, csütörtökön, délutáni 4 órától 6-ig.

A városbázártól a pont d' Arcole (pon d' Arkol) hidon át a Szajna közepén levő s a város északi és déli részével 6 hid által összekapcsolt szigetre mentünk, hogy Franciaország egyik legrégebb és legszebb templomában, a Notre-Dame (e)-D(e)-ban gyönyörködjünk. A Notre-Dame, magyarul „Mi Asszonyunk” templomot 1163-ban kezdték építeni, és befejezték 1223-ban, tehát építése 60 évig tartott. Elül két négyszög alakú, hátul pedig sokkalta magasabb piramidális tornya van. A pilótákon épült, 200 lépés hosszú, gótikus templomnak homlokzata fölfelé három egyenlő részre oszlik. Legalul van három hatalmas csücsives kapu, melyek két oszlop által elválasztva, a homlokzat egész szélességét foglalják el. Mindegyik kapu csücsivezete 6—6 ívből áll, melyek alatt szentek álló alakjai vannak. A három kapu csücsü fölött a homlokzat egész hosszában elvonuló félkörben 28 francia királynak szobra látható. A homlokzat középső harmada szintén két oszlop által három részre van felosztva a három kapunak megfelelőleg. A középső rész két oszlopon nyugvó kapuhoz hasonlít, melyben kör alakú dupla rozett van, előtte a Szent Szűz angyaloktól körülveve; a két oldali rész kettős, csücsiveszetes ablakból áll, melyeket felül egy nagy csücsiveszet vesz körül. E fölött az egész homlokzat hosszában felül csücsiveszet által összekapcsolt oszlopsorozat vonul. A homlokzat harmadik, legfelsőbb része, a két szélső kapunak megfelelőleg, két hosszukás négyzet toronyból áll, melyek mindegyikén a tornyok egész magasságában két-két csücsiveszetes hatalmas ablak nyulik fölfelé. A két homlokzati torony közötti szabad helyen át látható a batusló, sokkalta magasabb piramidális torony, amint tetején levő keresztjével merészen a magasba tör. E remeke a gótikus építészetnek változatos, karsu, könnyed és merész alakjával hat és a rajta uralgó összhang által elbűvöli a szemlélő lelkét.

Mikor a templomba léptünk, kevéssel 12 óra előtt, megható jelenetnek voltunk tanui. A fekete koporsó körül nyolc pap végezte a temetési szertartást. Midőn a koporsót elül-hátul 3—3 ember vitte az oltár felé, egy nő gyönyörű szép hangon orgona kísérete mellett szomorú dallamot énekelt. Ajtatos hangulatra ébredtünk és megilletődve, majdnem könnyekkel szemünkben, állottunk. — A templomban, melynek két alacsonyabb, galériás oldalhajóját tíz-tíz dórószlop választja el a főhajótól, áhitatra keltő félfomály uralkodik. Miután még egyszer végigtekintettünk a nagy és hosszú templom, melyet 37 kápolna vesz körül, mintegy fölemelkedve lelkünkben, kiléptünk a fekete posztóval bevont kapun át a nap sugaraiban ragyogó tere. Gyorsan elhaladtunk az öt szárnyú Hotel de Dieu egészen egyszerű, hatalmas kórház mellett, megnéztük a remek igazságügyi palotát, Palais de Justice (Pale d' Zsüszisz-t), melynek négy dórószlopu homlokzata fölött kupolaalakú és a közepén a kápolna fölött karsu magas, négyszög-csücsübe végződő torony emelkedik. Innen átmenve a hidon, a Chatelet (Satlé) tere jutottunk, melynek közepén hanger-alaku oszlopon aranyozott angyal áll kiterjesztett szárnyakkal; lent az oszlop alján szfinxsz-arcokból tiszta fríz víz ömlik sugáralakban. A Chatelet (Satlé) térről a hosszú Rivoli utcára jutottunk, honnan, kocsi szállítás, egyenesen haza, ebédre hajtottunk.

Egy vonalban, majdnem 3/4 mérföldnyi hosszúságban ennyi szép dolgot láthatasz, t. olvasó, a Szajna északi partján a hatalmas Csillagtértől a remek Notre-Damig.

(Folyt. köv.)

—CS—n.